

Числові характеристики випадкових величин, показники варіації; первинна статистична обробка кількісних ознак

1. Генеральна сукупність та вибірка. Репрезентативність вибірки
 2. Параметри генеральної сукупності і вибіркові характеристики
 3. Оцінки генеральних параметрів за вибірковими характеристиками
 4. Міри положення, міри розсіювання і міри форми при характеризуванні вибірки
 5. Довірчий інтервал для середнього арифметичного
-

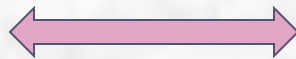
1. Генеральна сукупність та вибірка. Репрезентативність вибірки

- **Генеральна сукупність (N)** – сукупність, з якої обирають певну її частину для сумісного дослідження
- ↓
- **Вибіркова сукупність (вибірка) (n)**

- Формування вибірки – **повторна і безповторна вибірки**
- **Репрезентативність вибірки** – формування вибірки, коли вона найбільш повно представляє властивості генеральної сукупності
- Метод досягнення – **рандомізація** – відбір об'єктів у вибірку з генеральної сукупності випадковим чином.

2. Параметри генеральної сукупності і вбіркові характеристики

- Генеральна сукупність характеризується –
генеральними параметрами

- Вбірка характеризується –
вбірковими характеристиками, які наближаються до генеральних параметрів, але не дорівнюють їм

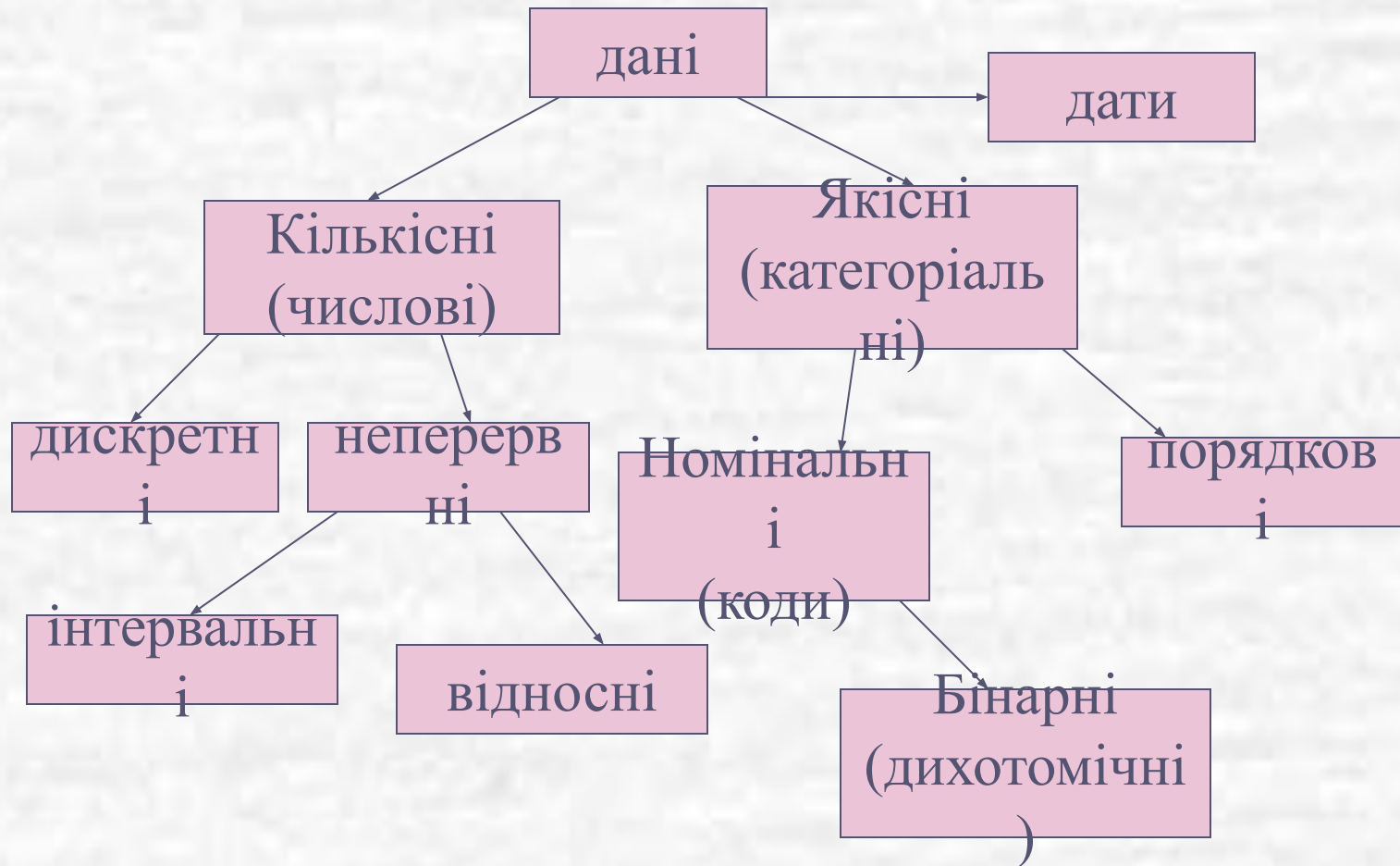
Незміщені, ефективні

Статистичні похибки –
вказують на величину відхилення вбіркової характеристики від відповідного генерального параметра

- Точкові характеристики** (міри положення, міри розсіювання, міри форми)
- Інтервальні характеристики** (довірчий інтервал для середнього)

Класифікація даних

Попереднє впорядкування даних

- **Ранжування** – розміщення всіх значень ознаки x_i в порядку зростання (спадання)
- **Ряд розподілу** – ряд ранжованих даних, в якому розмах варіації ($x_{\min} - x_{\max}$) розбивають на рівні інтервали (**класи**) і шукають частоту зустрічаємості значень в кожному класі

- **Гістограма** – графік розподілу частот

Побудова гістограм в програмі Statistica

The image shows the Statistica software interface with several dialog boxes open. The 'Statistics' menu is open, and 'Basic Statistics/Tables' is selected. The 'Basic Statistics and Tables: przyklad do pary2' dialog box is open, with 'Descriptive statistics' selected. The 'Descriptive Statistics: przyklad do pary2' dialog box is also open, with the 'Histograms' tab selected. The background shows a spreadsheet with data for 'Data: przyklad do pary2 (10v by 20c)'.

Statistics Menu:

- ByGroup Analysis
- Basic Statistics/Tables
- Multiple Regression
- ANOVA
- Nonparametrics
- Distribution Fitting
- Advanced Linear/Nonlinear Models
- Multivariate Exploratory Techniques

Basic Statistics and Tables: przyklad do pary2

Quick

- Descriptive statistics
- Correlation matrices
- t-test, independent, by groups
- t-test, independent, by variables
- t-test, dependent samples
- t-test, single sample
- Breakdown & one-way ANOVA
- Breakdown; non-factorial tables
- Frequency tables
- Tables and banners
- Multiple response tables
- Difference tests: r, %, means
- Probability calculator

Descriptive Statistics: przyklad do pary2

Variables: Var4

Quick | Advanced | Normality | Prob. & Scatterplots | Categ. plots | Options

Distribution

- Frequency tables
- Histograms

Categorization

- Number of intervals: 5
- Integer intervals (categories)

Normal expected frequencies

Kolmogorov-Smirnov & Lilliefors test for normality

Shapiro-Wilk's W test

Use Distribution Fitting, Process Analysis, or Graphs (P-P or Q-Q) to fit other distributions; use Survival Analysis to fit distributions to censored data.

Stem and leaf

- Stem & leaf plot
- Compressed

MD deletion

- Casewise
- Pairwise

Data: przyklad do pary2 (10v by 20c)

	1	2	3	4	5	6	7
Var1							
1							
2							
3							
4							
5							
6							

Розбиття вибірок на класи

- Правило Старджеса:

Число класів – k :

$$k = 1 + 3.31 * \lg (n)$$

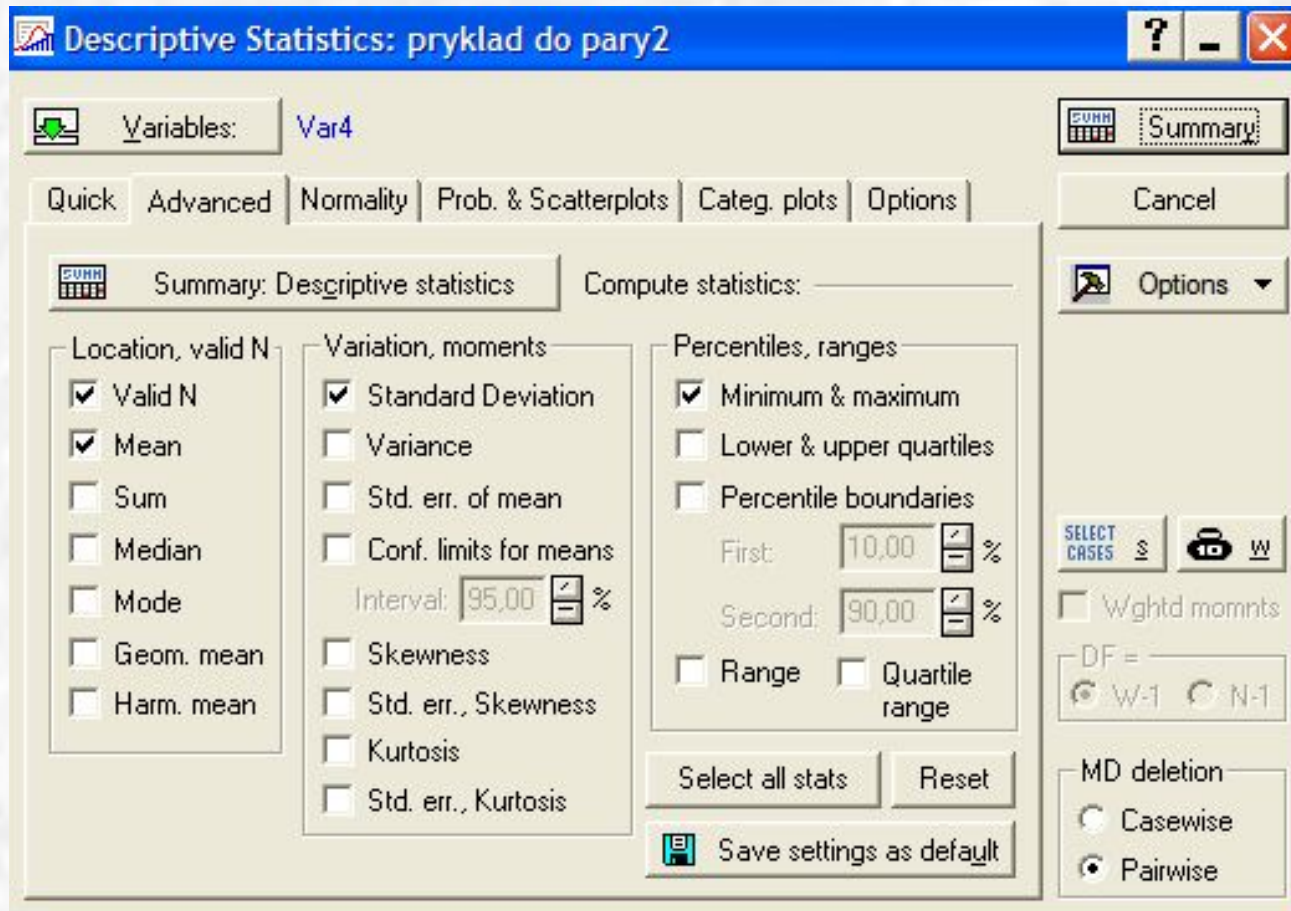
n	10-20	30-50	60-90	100-200	300-400	500-800	900-1500	2000
k	4	5-6	7	8	9	10	11	12

Приклад:

- Дані по захворюваності на грип у районній поліклініці згрупували за віком. Знайти міри положення цієї вибірки:

вік	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69
Кількість хворих	45	36	175	361	825
Накопичені частоти	45	81	256	617	1442

Вибіркові характеристики:

3. Міри положення

Середнє арифметичне (mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} = \frac{\sum_{j=1}^k x_j n_j}{\sum_{j=1}^k n_j}$$

$$\begin{aligned} \bar{x} = & [24.5 * 45 + 34.5 * 36 + \\ & + 44.5 * 175 + 54.5 * 361 + \\ & + 64.5 * 825] / 1442 = 58.57 \end{aligned}$$

- x_i – значення (точка) вибірки,
- n – загальний об'єм вибірки

- x_j – значення вибірки коли воно зустрічається декілька разів (середнє значення інтервалу),
- n_j – частота, з якою спостерігається значення x_j (об'єм інтервалу)
- k – кількість інтервалів

Медіана (median)

$$Me = x_{Me} + \frac{h(\sum m_x - m_x^{\max})}{m_m}$$

- це значення, яке ділить ранжований варіаційний ряд на 2 рівні за об'ємом групи

m_x – середина вибірки (1/2 вибірки)

h – ширина інтервалу,

m_m – об'єм медіанного інтервалу,

x_{Me} – початок медіанного інтервалу,

m_x^{\max} – частота, накопичена на початок медіанного класу

$$Me = 60 + \frac{10 * 721 - 617}{825} = 61.26$$

Мода (mode)

$$M_o = x_{M_o} + \frac{h(m_{M_o} - m_{M_o-1})}{2m_{M_o} - m_{M_o-1} - m_{M_o+1}}$$

- це значення, яке спостерігається найбільшу кількість разів

- x_{M_o} – початок модального інтервалу,
- h – ширина інтервалу,
- m_{M_o} – об'єм модального інтервалу,
- m_{M_o-1} – об'єм інтервалу перед модальним
- m_{M_o+1} – об'єм інтервалу після модального

$$M_o = 60 + \frac{10 * (825 - 361)}{2 * 825 - 361 - 0} = 65$$

Міри розсіяння (варіації)

- показують розкид даних у вибірці відносно середнього значення
- **Варіаційний розмах (розмах, range)**

$$R_v = x_{\max} - x_{\min}$$

$$R_v = 69 - 20 = 49$$

- **Емпірична дисперсія (вибіркова дисперсія) (variance)**

$$D = s^2 = \frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}{N - 1}$$

$$D = \frac{[(24.5 - 58.57)^2 + (34.5 - 58.57)^2 + (44.5 - 58.57)^2 + (54.5 - 58.57)^2 + (64.5 - 58.57)^2]}{1442 - 1}$$

$$= 1.38$$

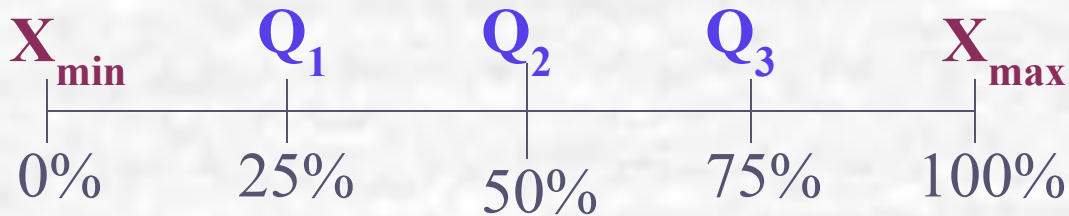
Стандартне відхилення (середнє квадратичне відхилення) (standard deviation)

$$\sigma = s = \sqrt{D}$$

$$\sigma = \sqrt{1.38} = 1.175$$

Інтерквартильний розмах (quartile range)

$$Q_3 - Q_1$$

Me

Q_1 – нижня квартиль (lower quartile)

Q_3 – верхня квартиль (upper quartile)

Перцентіль – значення, яке міститься на межі певного %

ранжованої вибірки

Міри форми

- Асиметрія (skewness) – вказує, наскільки розподіл симетричний відносно середнього (позитивна і негативна асиметрія)

$$\frac{n}{(n-1)(n-2)} * \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{\sigma} \right)^3$$

- Ексцес (kurtosis) – міра гостроверхості відносно нормального розподілу (позитивний і негативний)

$$\frac{n(n+1)}{(n-1)(n-2)(n-3)} * \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{\sigma} \right)^4 - \frac{3(n-1)^2}{(n-2)(n-3)}$$

Довірчий інтервал для генерального середнього

- **Довірчий інтервал** – інтервал, відносно якого з початково заданою ймовірністю P ($P=1-\alpha$) можна стверджувати, що він містить невідоме значення генерального параметра
- P – **довірча ймовірність**,
- α – **рівень значущості**
- **Довірчий інтервал для генерального середнього (limits of mean):**

$P = 0.95$	$t_1 = 1.96$
$P = 0.99$	$t_2 = 2.58$
$P = 0.999$	$t_3 = 3.29$

$$\bar{x} - t \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \leq M(x) \leq \bar{x} + t \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

$$58.57 - 1.96 \frac{1.175}{37.97} \leq M(x) \leq 58.57 + 1.96 \frac{1.175}{37.97}$$

$$58.5 \leq M(x) \leq 58.64$$

t – табличне значення розподілу Стюдента з числом ступенів свободи k і довірчою ймовірністю P